

IVN afdeling
Eelde/Paterswolde

GROEN
nummer 58
voorjaar 2012

Bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Voorzitter	Leo Stockmann Anemoonweg 40 9765 HG Paterswolde	e-mail: glstockmann@hotmail.com tel.050-3095304
Secretaris	Agaath AB-van Zanten Goudsbloemweg 32 9765 HS Paterswolde	e-mail: agaath.ab@planet.nl tel. 050-3093113
Penningmeester	Willem Zandt Burg.J.G.Legroweg 19 9765 AD Paterswolde	e-mail: wzandt@hetnet.nl tel. 050-3094264 gironummer IVN: 0820257
Lid	Ep de Boer Ter Borchlaan 29/A 9728 XA Groningen	e-mail: e.deboer@home.nl tel. 050-5266364
Lid	Aafke Pot-Ellen Zuurstukken 76 9761 KN Eelde	e-mail: a.j.pot-ellen@home.nl tel. 050-3095518

Werkgroepen en contactpersonen

Contactpersoon tussen bestuur en werkgroepen:	Ep de Boer	5266364
Bomen, ruimtelijke ordening en milieu:	Agaath AB	3093113
Tentoonstellingen en publiciteit:	Leo Stockmann	3095304
Planten:	Ynze de Boer	3091875
Vogels:	Leo Stockmann (ad interim)	3095304
Jeugd:	Aafke Pot	3095518
Vlinderkampje:	Tineke van den Berg	3094337
	Jille Eilander	3091918

foto omslag: Muurvaren op graf op het oude kerkhof in Eelde
Ynze de Boer

Voorwoord

Er is de afgelopen tijd veel gebeurd, zowel binnen als buiten de vereniging. In de Hortus Haren konden, bij donker, prachtig verlichte draken en andere beesten en figuren worden bewonderd (Confucius China Light Festival). Het College van onze gemeentetrad af vanwege onenigheid over het financiële beleid, een nieuw College trad aan, wel met een andere wethouder op financiën.

De winter leek wel een ‘zomer’ te worden, maar opeens was daar die periode van twee weken strenge vorst. Heerlijk geschaatst op ijsbaan, Friescheveen, Paterswoldsemeer en Leekstermeer.

Met staatssecretaris Bleker valt geen land te bezeilen. De enorme bezuinigingen via het Onderhandelingsakkoord decentralisatie Natuur en het gedrocht van zijn voorstel van een nieuwe Natuurwet vallen als een schaduw over ons landschap met de daarbij behorende natuur.

En dan heeft de Raad van State ook nog besloten (half februari) dat Groningen Airport Eelde toch mag uitbreiden. Maar we blijven gaan voor realisatie vleermuisroute om de verlenging heen!

Een natuurgebeurtenis op lokale schaal is dat de Hooiweg-roeken in Eelde dienen te verhuizen naar andere locaties. Hun woningen zijn in december overgebracht. Het zal je maar overkomen.

Als IVN blijven we ons inzetten voor landschap en natuur. Via voorlichting met lezingen, excursies, cursussen en via natuurwerkdagen. We bestaan dit jaar 65 jaar en zijn nog steeds een daadkrachtige afdeling.

In het bestuur zullen Agaath AB en Willem Zandt na vele jaren gediend te hebben als resp. secretaris en penningmeester in die functies hun opvolgers krijgen. Voor de jarenlange trouwe dienst van Agaath en Willem past veel waardering. Beiden blijven nog wel aan als gewoon bestuurslid.

Op de algemene ledenvergadering van 20 maart kunt u kennis maken met de nieuwe kandidaten.

Ik ontmoet u graag op de verschillende activiteiten die we voor u organiseren! Of moeten we het vanaf nu gaan hebben over ‘social events’?

Leo Stockmann, voorzitter

Inhoudsopgave

Bestuur en werkgroepen IVN Eelde-Paterswolde	2
Voorwoord	3
Jaarverslag 2011	5
Overzicht IVN activiteiten 2011.	7
BROM, Bomen, Ruimtelijk Ordening en Milieu 2011.	8
Verslag plantenwerkgroep 2011	8
Verslag Vogelwerkgroep	11
Werkgroep Natuurlijke Historie	12
Vlinderkampje “De Duinen” in 2011	12
IVN natuurclub	15
Groen van toen	17
De wilde witte kievitsbloemen	19
Korte paddenstoelencursus	22
Natuurwerkdag Yderveen	24
Programma IVN Vries voorjaar een zomer 2012	26
Overzicht Programma IVN Eelde Paterswolde 2012	26
Programma Eelde-Paterswolde	28
Super – IVN – jeugdnatuurclub (9 -12 jaar)	34
Eendenkooi Glimmen	35
Redding blauwe knoop	36
Roeken Hooiweg worden geacht te verhuizen	38
Snertwandeling 28 december	39
Winters tochtje in de Onnerpolder en het Hunzedal	40
Winter	41
Hoog water begin januari 2012	43
Floriade	44
IVN Eelde-Paterswolde bestaat 65 jaar	45
Zitting van de Raad van State over ontheffing Flora en Faunawet	46
Vrijwilligers in beeld-3	49
Leden van de werkgroepen	51

Op de website kunnen de bladzijdennummers verschillen

Jaarverslag 2011

Het Bestuur vergaderde het afgelopen jaar 6 keer waarvan een keer samen met de vertegenwoordigers van de werkgroepen.

De contacten met de andere IVN-afdelingen in onze gemeente, Vries en Zuidlaren, werden verstevigd. We kwamen dit jaar bij elkaar in "Onder de Linden" in Vries gevolgd door een wandeling door het adoptiegebied van IVN Vries, het Holtveen. We besloten gezamenlijk de PR voor het IVN voor nieuwe inwoners van Tynaarlo aan te pakken en zijn in gesprek met de gemeente over de mogelijkheden daarvan. Daarnaast was er de jaarlijkse bijeenkomst van de drie afdelingen met wethouder Assies en de medewerkers van de afdeling Groen, waar de natuuraspecten van de huidige en toekomstige gemeentelijke plannen aan de orde kwamen.

Het IVN District Drenthe vergaderde twee keer onder leiding van IVN Aa en Hunze, die dit jaar de districtstaken samen met het Consulentenschap Drenthe waarnam. Leo, Willem en Ep bezochten elk een vergadering. Het landelijk IVN wil de bekendheid van de Vereniging vergroten o.a. door deelname aan de Floriade in Venlo (voorjaar en zomer 2012).

Leden van het IVN zijn herhaaldelijk betrokken geweest bij protestacties tegen de geplande forse bezuinigingen op natuur. Tineke en Leo begeleidden in februari in De Braak de protestwandeling "Hart voor de Natuur" samen met Natuurmonumenten. Ook de acties van de Natuur- en Milieufederatie Drenthe werden door ons ondersteund. Er waren bijeenkomsten in Schoonoord over het RO- netwerk van Drenthe en demonstraties in Assen (december) waar de Provinciale Staten moesten beslissen over hun medewerking aan het Onderhandelingsakkoord decentralisatie Natuur.

(De provincie stemde tegen)

Ledenbestand. We hebben 160 leden, 64 donateurs en 15 jeugdleden.

Lezingen, Excursies en Cursus. We hadden dit jaar een gevarieerd programma van activiteiten die over het algemeen goed bezocht werden. De korte paddestoelencursus had 18 deelnemers. Zie activiteiten overzicht 2011.

Werkgroepen. Over de werkgroepen vindt U verslagen in deze Groen.

Communicatie. We hebben van de meeste leden nu ook een emailadres. Dus zullen we daar voor onze berichtgeving meer gebruik van maken. Helaas ontbreken er nog een 20 tal. Dus een vriendelijk verzoek om je alsnog door een e-mailtje aan agaath.ab@planet.nl bekend te maken.

Ook is in het bestuur besproken of we Groen in een meer glossy uitvoering willen leveren en in een groter formaat (A4).

Agaath AB

De besturen van de drie afdelingen

foto Leo Stockmann

Overzicht IVN activiteiten 2011.

Datum	Spreker/Begeleider	Onderwerp	Deelnemers
20 jan	Jacob de Bruin	Lezing over de Onlanden	45
10 feb	Albert Kersies	Lezing Een groene Kijk op Drenthe	60
8 mrt	IVN-E/P	Avond voor donateurs en leden	60
22 mrt	Anne van der Zijpp	Lezing Natuur en landschap in Oeganda	17
3 apr	Geessienus Eggens	Excursie naar de Strubben en het Kniphorster Bos	17
13 apr	Ben Hoentjen	Lezing Natuur in Drenthe	32
16 apr	Jopie Kardol	Plantenruilbeurs	20
14 mei	Leo Stockmann	Leefbaarheids Ommetje Vlagt wedde/Smeerling	16
22 mei	Roel Douwes	Plantenexcursie Lieveren	5
29 mei	Leo Stockmann	Wandeling Leinwijk	11
11 juni	IVN-E/P	Eelder jaarmarkt stand	Velen
18 juni	Leo Stockmann	Wandeling Lettelberter Petten	6
18 juni	IVN-E/P	Open Dag Hooge Veld stand	Velen
11 sep	Open middag IVN-E/P	Vlinderkampje(Kunst en Natuur)	50
5 nov	Dorpsbelangen Yde, IVN E-P.	Natuurwerkdag Ydersveen	60
29 nov	Erik van Ommen	Erik vertelt over kunst en natuur	45
28 dec	Leo Stockmann en Ynze de Boer	Snertwandeling Roden/Lieveren	22
17 en 23 okt	Inge Somhorst	Paddenstoelencursus	20

Agaath AB

BROM, de werkgroep Bomen, Ruimtelijk Ordening en Milieu 2011.

Het afgelopen jaar heeft onze werkgroep veel tijd en energie gestoken in de procedures rondom de Baanverlenging van GAE. Zie het verslag van Wietske Jonker over onze inspanningen om een alternatieve vleermuisvliegroute te krijgen. Deze procedure loopt nog. Na de uitspraak van de Raad van State over het Bestemmingsplan Baanverlenging GAE kan de Baanverlenging zelf doorgaan (uitspraak gedaan medio februari 2012). Ondertussen hebben we in de werkgroep vleermuis infrastructuur, waarin het GAE, de gemeente Tynaarlo en het IVN samenwerken, een concreet plan uitgewerkt waaraan een alternatieve vleermuisvliegroute zou moeten voldoen. De luchthaven is bezig deze plannen gedeeltelijk tot uitvoering te brengen.

In het gebied van de Marsch zijn er plannen om een 39 meter hoge zendmast op te richten. We hebben een zienswijze ingediend vanwege aantasting van het landschap en dat in een beschermd dorpsgezicht. De vergunning is ondertussen verleend. We hebben afgezien van een bezwaarprocedure.

Bij de werkzaamheden in het gebied Groote Veen is ondanks onze inspanningen praktisch al het bestaande groen verdwenen. Zelfs zullen ook nog 7 vitale eiken aan de Wolfhorn moeten wijken voor opritten naar nog te bouwen huizen. Jammer, Jammer.

Tenslotte bemoeien we ons met de actualisatie van het Bestemmingsplan Buitengebied van de Gemeente Tynaarlo. Dit doen we in nauwe samenwerking met de andere twee IVN afdelingen, in Vries en Zuidlaren.

Dit is globaal een overzicht waar we het afgelopen jaar mee bezig waren. Er blijft genoeg te doen en we zoeken dan ook nog enkele mensen die gemotiveerd zijn om met natuur, milieu en landschap bezig te zijn.

Agaath AB

Verslag plantenwerkgroep 2011

De plantenwerkgroep is dit jaar weer ijverig bezig geweest met het inventariseren van een aantal terreinen in de omgeving van ons dorp.

De eerste activiteit vond plaats op 21 maart in het weiland achter het huis van Gerda Dijkstra. We zijn daar drie keer bezig geweest om vast te stellen welke planten hier voorkomen. Ook bezochten we drie keer het oude kerkhof in Eelde. We vonden hier o.a. op een graf de muurvaren en de vrij zeldzame groene naaldaar (zie verslag “Planten op het Oude Kerkhof te Eelde” van Leo Stockmann in Groen najaar 2011)

Op verzoek van Natuurmonumenten hebben we drie keer het natuurontwikkelingsterrein bezocht in Eelderwolde ten noorden van het Elsburger Onland. In het vroege voorjaar is hier door ons een PQ (Permanent Quadraat) uitgezet van 10 vierkante meter. In dit PQ worden de namen van alle hier voorkomende planten genoteerd en tevens wordt geschat in welke dichtheid ze voorkomen. Het is de bedoeling om dat een aantal jaren vol te houden zodat we vrij precies kunnen nagaan welke ontwikkelingen zich hier in de loop van de tijd in de flora voordoen. Ook wordt gekeken naar de planten in de overige delen van dit gebied.

Op verzoek van de gemeente werd een drietal avonden besteed aan het inventariseren van de brink in Yde. Deze brink zou namelijk begraaasd gaan worden door een schaapskudde en de gemeente wilde graag vastgesteld zien welke planten er voorkwamen voordat deze begrazing plaats ging vinden. (zie verslag “Planteninventarisatie Brink te Yde” van Leo Stockmann in Groen najaar 2011)

In mei zijn we een avond bezig geweest met het zoeken naar het vrij zeldzame langstengelige fonteinkruid in het Omgelegde Eelder Diep. Helaas hebben we deze plant hier niet kunnen vinden. Later in het seizoen zijn we daar wel in geslaagd, maar op een andere locatie in de buurt van het landje van Gunster.

Op zondag 22 mei hebben we onder leiding van Roel Douwes, ecooloog bij Natuurmonumenten, een bijzonder leuke excursie gemaakt naar het dal van het Lieversche Diep, een botanisch interessant gebied.

In mei werden we plotseling geconfronteerd met het feit dat het zandpad achter het Bakkersbosje verhoogd moest worden in verband met de ligging van een gasbuis. Gelukkig kon worden voorkomen dat de plekken waar de blauwe knoop (een vrij zeldzame en beschermde plant) werden opgehoogd. (zie elders in dit blad een uitvoerig artikel over dit onderwerp).

Ook hebben we nog een bezoek gebracht aan het Vlinderkampje en op 7 april zijn we in de stad Groningen op zoek geweest naar stinzenplanten.

De grassen-avonden die we zouden houden onder leiding van Leo Stockmann konden helaas dit seizoen niet doorgaan. Ze komen voor het volgende seizoen stellig weer op de agenda.

Rest mij nog te vermelden dat we met een aantal leden de startvergadering van de WFD, de Werkgroep Florakartering Drenthe, in Zuidlaren hebben bijgewoond. Deze dag is voor onze werkgroep eigenlijk de gebruikelijke start van het nieuwe seizoen.

We hebben momenteel 12 leden, die in het groeiseizoen er wekelijks een avond op uit trekken.

Als u zin hebt om hun enthousiasme te delen, dan bent u van harte welkom!

Inlichtingen kunt u krijgen bij coördinator plantenwerkgroep:

Ynze de Boer, mail: ynzedeboer@hetnet.nl

Verslag Vogelwerkgroep

De VWG vergadert twee maal per jaar, eenmaal aan het begin van het voorjaar en eenmaal aan het einde van het najaar. De bijeenkomsten zijn op kijkboerderij 't Hogeveld van Natuurmonumenten. Het aardige is dat ook de bruine koeien ons zien zitten, nog net niet mee vergaderen. Er is eerst een vergadergedeelte, daarna een niet te lange lezing door een van de leden. In de lezing staan landschap en vogel centraal.

Het afgelopen jaar zijn er twee excursies geweest. In mei was er een excursie naar het Dal van de Ruiten Aa (Vlagtwedde-Smeerling) en eind oktober zijn we naar de omgeving van Diepholz (Dld) geweest om de duizenden kraanvogels te zien en te horen, een erg bijzondere ervaring. De werkgroepen doen regelmatig verslag in Groen: gierzwaluwen, huiszwaluwen, kerk- en steenuilen. Onze vogelvrienden uit Vries inventariseren elk jaar De Holten en het Bongeveen.

Af en toe laten we ook in de pers van ons horen. Bijvoorbeeld met een artikel over de Bosuil in ons dorp in Dorpsklanken van 2 feb. 2011 en over het ringen van Kerkuil-jongen op Vennebroek in Dagblad van het Noorden van 9 juli 2011.

Leo Stockmann (vz)
Tessa Westerhoff (secr)

Werkgroep Natuurlijke Historie

Sedert de oprichting van de werkgroep in december 2001 probeert zij 10 keer per jaar bijeen te komen, d.w.z. op de derde woensdag van elke maand, minus juli en augustus (zomerreces). Doordat echter de meeste werkgroepleden deel uitmaken van de schrijversgroep t.b.v. het zgn. ‘groene boek’ en daarover regelmatig vergaderen, wordt er af en toe eentje geschrapt. Ook door andere omstandigheden (w.o. vakanties) vallen er wel eens bijeenkomsten uit. De score van gehouden vergaderingen betrof in 2011 6 voor de werkgroep en 8 voor de schrijvers-groep. Aan de 5 leden hiervan werd in 2011 de gastschrijver Anne van der Zijpp toegevoegd. In twee andere vergaderingen binnen Ol Eel kwamen ook nog ‘groene zaken’ ter sprake. Tekenend voor de werkgroepvergaderingen is dat die na de pauze worden opgeluisterd met een interne lezing of vertoning (PPP, DVD, ‘TV’), hetzij door eigen leden, hetzij door gastsprekers. Vaak staan deze presentaties in het teken van de voorbereidingen voor het ‘groene boek’. In 2011 waren de onderwerpen: bomen (januari), zuivelindustrie (februari), kippen- en konijnenrassen (maart), vlechthekken (april), jacht (oktober) en vissen (november). De werkgroep hield twee excursies, namelijk in de maand mei en wel vlak achter elkaar. Op maandag 23 mei liet Jan Krijthe te Eelderwolde zijn diverse kippen- en konijnen(rassen) zien en op donderdag 26 mei gidste Ginie Arends-Luinge de werkgroepleden door de tuin van Lemferdinge en het bos van De Duinen. Verder waren werkgroepleden aanwezig bij een aantal lezingen: veldnamen (Haren), De Onlanden (IVN/Natuurmonumenten), Huizen van stand (CRE/Ol Eel) en twee insprekavonden over de landgoederengordel, georganiseerd door het projectbureau Eelerwoude (Diever) in het Buurthuis Westend (Kooiweg 13a, Eelde).

Catharinus Schaafsma

Vlinderkampje “De Duinen” in 2011

Een belangrijk onderdeel van onze doelstelling, de educatie, heeft in 2011 verder inhoud gekregen. Met IVN onderwijsconsulent Mark Tuit werden afspraken gemaakt om groepen 3 en 4 van de

basisscholen in Eelde op het vlinderkampje te ontvangen. In mei hebben ongeveer 275 kinderen van 8 verschillende scholen de natuur leren ontdekken, beleven en ervaren. Hoe? Door te wroeten in de grond en bodemdieren te zien en te voelen, door op zoek te gaan naar vlinders en bijen in de cultuurtuin, door verschillende nectarranken te proeven, door te onderzoeken welke kamers van het insectenhotel “verhuurd” zijn door wilde bijen etc. De kinderen waren zeer enthousiast, evenals de leerkrachten, de ouders, ons educatieteam en consulent Mark. Dit jaar zijn de kinderen weer welkom volgens eenzelfde opzet.

Steeds meer inwoners (ook uit Groningen!) weten het vlinderkampje te vinden, kijken rond en genieten van de rust en van de flora en fauna. Wat de flora betreft is het positief dat de margriet en de ratelaar zich uitbreiden naar steeds meer onverwachte plekken. Ook grasklokje en zandblauwtje blijken het te doen. De stinzenflora in de bosrand heeft het eveneens naar de zin. Voor ons is het elk jaar weer afwachten en ontdekken! Het is afgelopen jaar geen bijzonder vlinderjaar geweest. Het meest opvallend was een invasie van kleine vossen begin juni. Een bijzonderheid is de aanwezigheid van de wesp- of tijgerspin. Op veel plekken in en langs de wei zie je in augustus/september de opvallende spin en de ballonvormige cocon aan hogere grasstengels hangen.

De cultuurtuin kreeg een nieuw “hoofd”. Ellen Pieters verliet in maart de werkgroep en Mariet Wilkens nam haar taak over. Al langer was er een wens voor een vijver. Die werd in het voorjaar in rap tempo gerealiseerd door handige gravers met extra hulp van Ferry Wilkens. Verrassend om te zien dat de groene kikkers de pas gegraven vijver, voorzien van water van buurman Jacob Smid, in no time ontdekten.

Aan de zuidzijde van het vlinderkampje werd ook gewerkt, namelijk aan de nieuwe begraafplaats. Over de werkzaamheden hebben we steeds goed overleg met de gemeente. Direct grenzend aan het pad komt geen grafveld, maar wel een strooiveld met een poel. Aangezien er diepriolering is aangebracht zijn we benieuwd naar de consequenties voor de waterstand in onze poel en wel.

Dit voorjaar is het vijf jaar geleden dat we begonnen met de realisatie van het vlinderkampje, met het opruimen van het terrein. In vijf jaar

tijd is er een bijzonder gebied ontstaan, voor flora en fauna, voor jongen oud, een gebied om trots op te zijn!

Tineke van den Berg

Welk kamertje is nog vrij?

foto Tineke van den Berg

Graven van de vijver

foto Bertus van der Velde

IVN natuurclub

Al meer dan twintig jaar draait de natuurclub in samenwerking met aanvankelijk Ons Dorpshuis, daarna met Trias.

Al jaren een succes! Kinderen van 6 t/m 8 jaar ontdekken en beleven de natuur. In voorjaar en in najaar genieten maximaal twaalf kinderen acht keer van bosgeheimen en overleven in de natuur, van speurtochten en vogels kijken, van paddenstoelen zoeken en voederplanken maken etc. etc.

Een team van enthousiaste IVN 'ers begeleidt de groep om beurten. Elke keer is er een vaste kracht aanwezig. Voorjaar 2011 was dat Clemens van Haasteren. Met veel plezier heeft hij de natuurclub in totaal een jaar begeleid, daarna wilde hij weer ander vrijwilligerswerk doen. Afgelopen herfst was Eunice Dokter de nieuwe vaste kracht. Komend voorjaar is ze weer van de partij. Er hebben zich al voldoende kinderen aangemeld, sommigen voor de tweede keer. Eind maart start de natuurclub en gaan we op zoek naar het voorjaar.

Tineke van den Berg

Overleven

foto Tineke van den Berg

De natuurclub

foto Tineke van den Berg

Groen van toen

Elk jaar vindt op de tweede zaterdag in september de Open Monumentendag (OMD) plaats. Sinds 2002 geschiedt dit evenement onder een bepaald thema. Omdat de laatste jaren als geheel ook vaak in het teken van een thema staan, probeert de OMD-commissie van de gemeente Tynaarlo jaarlijks zowel op OMD- als Jaarthema in te haken. Voorbeelden hiervan waren Boerderijen en Jaar van de Boerderij (2003), Jonge Bouwkunst en Jaar van de Molen (2007), Sporen en Jaar van het Religieus Erfgoed (2009) en Oud gebouw, nieuw gebruik en Jaar van het Immaterieel Erfgoed (2011/2012). In alle gevallen werden beide thema's gevat in tentoonstellingen in het Historisch Centrum Ol Eel en in een fiets- of wandelroute. De laatste twee jaren gaat aan de Open Monumentendag een Klassendag voor de groepen 7 en 8 van de basisscholen vooraf. Verder vindt op de zaterdag ook de Drentse Culturele Uitdag (DCU) plaats; waar mogelijk werkt men samen. Een goed voorbeeld hiervan was de fietsroute Cultureelde in 2011.

OMD-thema en jaarthema voor 2012 zijn inmiddels ook al weer bekend. Aanvankelijk luidde het eerste 'Monument en groen', doch deze is gewijzigd in 'Groen van toen'. Het jaarthema voor 2012 luidt: Jaar van de Historische Buitenplaats. Met beide thema's kan de Werkgroep Monumenten, die binnen Ol Eel vaak samen met Werkgroep Historie de OMD verzorgt, zeer goed uit de voeten. Dit jaar is echter ook de Werkgroep Natuurlijke Historie gevraagd haar medewerking te willen verlenen. Meer dan in andere jaren ligt het accent namelijk op 'groen'. Bij het jaarthema komt de landgoederengordel het eerst in beeld. Samen met de Waterburcht, het Nijsinghuis en Villa Weltrevreden (Friescheveen) tellen wij liefst 12 buitenplaatsen. Daarmee moet 'iets' te doen zijn!

Uitgaande van de landgoederen denken wij bij 'groen' eerst aan bossen, parken, tuinen, vijvers, insteekhaventjes en schipsloten. Maar men kan het thema 'Monument en groen' ook anders lezen en interpreteren, n.l. met het accent op èn, dus als: groene monumenten. Dan komen in beeld: speciale bomen zoals gedenk-, grens- en wensbomen, monumentale solitaire bomen (denk aan de beuken!),

houtwallen, vlechthekken, lanen, kerkenpaden, begraafplaatsen e.d. In de vroegere gemeente Eelde zijn ook daarvan genoeg aanwezig. Het geheel zal gevat kunnen worden in een 'stevige' fietsroute. Hieraan kunnen ook nog elementen van de DCU en Dorp Vol Verhalen (DVV) worden toegevoegd. De bovengenoemde werkgroepen van Ol Eel gaan onder de OMD-vlag binnenkort aan de slag. Voor suggesties van IVN-zijde staan wij geheel open. Even 3093623 bellen of mailen naar cschaafsma@home.nl (géén punt tussen c en s).

Catharinus Schaafsma

De wilde witte kievitsbloemen

Foto Jacob de Bruin

Natuurmonumenten zet zich in de benedenloop van Drentsche Aa in voor het behoud van een van de meest bijzondere en opvallende plantensoorten van ons land, de wilde kievitsbloem. Er bloeien elk jaar nog enkele tientallen in het Oosterland vlakbij Haren. Wilde kievitsbloemen zijn zeer zeldzaam en genieten zelfs Europese bescherming. De soort is enorm in aantal afgenomen; er rest nog ongeveer 5% van de populatieomvang in 1900. Nederland heeft een grote verantwoordelijkheid ten aanzien van de bescherming van de plant omdat het verspreidingsgebied beperkt is tot Zuidoost en Noordwest Europa.

De wilde kievitsbloemen in polder Oosterland zijn uitsluitend witgebloemde exemplaren. Op alle andere plekken in Noordwest Europa zijn de bloemen overwegend vleeskleurig met donkere stippen. We hebben hier dus niet alleen te maken met iets wat zeer zeldzaam is, maar zelfs met iets unieks! Hier gaat ons natuurbeschermershart sneller van kloppen!

Duizenden witte kievitsbloemen

In De Levende Natuur van 1898 staat een berichtje van Dhr. J. Mulder. Het vermeldt dat langs het Hoornsche diep, aan de oostzijde, juist ten westen van Haren duizenden witte kievitsbloemen stonden te bloeien. In datzelfde nummer schrijft de Dhr. Fiet dat de kievitsbloem te Haren in grote massa wildgroeïend gevonden wordt.

GROEIPLAATSEN VAN DE KIEVITSBLOEM. II.

Fritillaria Meleagris.

Langs het Hoornsche diep, oostzijde, juist ten westen van het dorp Haren is eene tamelijk uitgestrekte groeiplaats van *Fritillaria Meleagris*. Er staan op 't oogenblik duizenden ex. — bijna alle wit. Gevlekte roode zijn zeer zeldzaam, op een stuk land vond ik één ex. en dan nog één ex., dat vleeschkleurig was. Op een ander stuk land zag ik uit de verte enkele gevlekte ex. (tusschen honderden witte). Als ik er den tijd voor kan vinden, zal ik den omtrek nauwkeuriger onderzoeken.

Groningen.

J. MULDER.

Naar aanleiding van uw bericht over *Fritillaria meleagris*, voorkomende in No. 2 van uw blad op blz. 40, deel ik u mede, dat de Kievitsbloem te Haren bij Groningen in groote massa wildgroeïend gevonden wordt. Ook daar groeit ze op 's winters overstroomd land en wordt ze door kinderen veel geplukt. Eigenaardig is 't echter, dat hier meest lichtkleurige voorkomen en slechts een enkele keer een donker gestippelde, dus juist 't omgekeerde van wat te Zwolle het geval is! Maar dan eens vond ik, dat één stengel een tweetal bloemen droeg en ook merkte ik op, dat de planten er niet op verminderen, al worden de bloemen ook jaarlijks bij menigte afgeplukt. Juist dat afplukken van bloemdragende stengels zal den bol ten goede komen, want al het nog te bereiden voedsel zal nu niet door de bloem en vrucht worden verbruikt, maar naar de voedselbewaarpplaats, den bol, terugkeeren. Die de kievitsbloemen te Haren wil zoeken, neme de wandeling van Haren naar Paterswolde en bij de brug, die over 't Hoornschediep ligt, vindt hij ze in menigte. Ik vertrouw, dat u deze mededeeling aangenaam zal zijn en daarom zend ik ze u.

Groningen.

FIET.

Na nog wat waarnemingen van kievitsbloemen uit de oorlog, werd aangenomen dat de plant was uitgestorven in de Drents-Groningse beekdalen. Verrassend werd er in het jaar 2000, door weidevogelwachters, weer een vondst doorgegeven. Het bleek dat er nog zo'n 60 bloeiende exemplaren in dit gebied aanwezig waren, alle met witte bloemen. De percelen waren toen van een boer, die ze

vervolgens verkocht aan het Waterschap. De afgelopen jaren hebben we het Waterschap geadviseerd hoe de percelen het beste beheerd konden worden. En het Waterschap probeert dat met zijn pachter te realiseren. Nu ziet het er naar uit dat Natuurmonumenten in 2013 eigenaar wordt van deze unieke percelen.

“Vijf voor twaalf”

Het afgelopen jaar telden we er nog maar een kleine 20 bloeiende exemplaren. Het is de “vijf voor twaalf” voor deze unieke plant. We zijn nu alvast bezig om met de betrokkenen te overleggen hoe we de waterstand kunnen verbeteren. Want de wilde kievitsbloem is afhankelijk van overstroming in de winter.

Het verder ontwikkelen van de populatie is nog een hele uitdaging. De kievitsbloemen bloeien pas na 6 tot 8 jaar en de planten worden zeer oud. We gaan er vanuit dat de nu nog aanwezige kievitsbloemen zeer oude planten zijn. Het monitoren van de plant is dus lastig omdat ze langzaam reageren op verbetering of verslechtering. Voor de bevruchting zijn deze planten voornamelijk afhankelijk van hommels, en tja, zijn die er wel?

We hopen dat we u over een paar jaar kunnen berichten dat deze unieke plant behouden is voor de toekomstige generaties.

Jacob de Bruin

Korte paddenstoelencursus op 17 en 23 oktober 2011

Twintig cursisten, gebogen over plaatjeszwammen en boleten, in de sfeervolle ontvangstruimte van de kijkboerderij.

Paddenstoelendeskundige Inge Somhorst heeft uitgelegd op welke determinatie-kenmerken je moet letten. Aan de hand van de tabel is te determineren welke paddenstoelen de cursisten hebben meegenomen. De mensen zijn zeer enthousiast, mede dankzij de deskundige en inspirerende leiding van Inge. Aan het eind van de avond nemen sommigen een doos vol paddenstoelen mee om thuis nog verder te determineren. Een echte leer-doe avond!

De excursie is een paar dagen later in de Vosbergen. Ook al heeft het gevroren, de beschutting van het bos heeft ervoor gezorgd dat er nog veel paddenstoelen te zien zijn: meer dan 40 soorten worden ontdekt.

foto Tineke van den Berg

Heel kleine zoals de Draadknotszwam en heel grote als de Reuzenzwam; andere met prachtige namen als Pagemantel,

Hazenpootje en Viltige judasoor. De meest bijzondere is wel de Zalmzwam op de liggende dode iep. Koud, maar zeer enthousiast gaat iedereen naar huis met de afspraak om in het volgende voorjaar nog een excursie te houden. Inge maakt ons naderhand attent op een nieuwe paddenstoelensite: www.allesoverpaddenstoelen.nl. Heel interessant!

Tineke van den Berg

Zalmzwam

foto Inge Somhorst

Natuurwerkdag Yderveen 5 november 2011

Luisteren naar de werkinstructies door Janny van der Veen
foto Leo Stockmann

Al meerdere jaren werken Dorpsvereniging Yde en IVN Eelde-Paterswolde samen om op de Nationale Natuurwerkdag met natuurbeheer aan de gang te zijn in het Yderveen (= Bongveen), gelegen aan de zuidoostkant van het vliegveld. Het is een prachtig gevarieerd gebiedje van onder meer bos en vennen. Werkzaamheden bestaan uit een teveel aan begroeiing langs de oevers wegzagen, dunning van bos, opschonen van veenputten etc. Stam- en takkenhout wordt plaatselijk opgetast tot rillen, die gaan dienen als nestlocatie voor vogels. De uitgediepte veenputten zijn leefplekken voor amfibieën. Het gereedschap wordt aangeleverd door Landschapsbeheer Drenthe. De Dorpsvereniging zorgt na afloop van het werk voor overheerlijke snert. 60 personen uit Yde e.o. en Eelde-Paterswolde werkten mee, waaronder ook zes kinderen van onze IVN- jeugdgroep natuur.

In het Yderveen raak je niet uitgewerkt. Dus gaan we er dit jaar ook weer aan de slag.

Leo Stockmann

Nanny schept de laatste snert uit de pan.

foto Leo Stockmann

Programma IVN Vries Voorjaar/ zomer 2012

Dinsdag 17 april: Lezing over Steenuilen en Zwaluwen door Martijn Snijder

Aanvang 20.00 uur, Dorpshuis “De Pan” te Vries

Zaterdag 21 april: Plantenruilbeurs bij Kor Mulder aan de Eswal tegenover de oude ingang van het kerkhof.

Aanvang 10.00 uur

Vrijdag 31 augustus: Boottocht naar Rottumeroog met SBB

Kosten €60.- Inbegrepen broodjes met soep en koffie/thee.

Inlichtingen en opgave bij Jan Fekkes feekesj@zonnet.nl

tel. 0592-541322

Dinsdag 9 oktober: Korte Paddenstoelencursus met een excursie op zondag 14 oktober.

Kosten €10 Belangstellenden kunnen zich aanmelden bij Wil

Folkers, alkasa@home.nl of tel. 0592-542732

Dinsdag 6 november: Lezing over Het nieuwe natuurbeleid. Wat zijn de kansen en de bedreigingen na de bezuiniging?

door Eric van der Bilt, directeur van Het Drentse Landschap.

Aanvang 20.00 uur, Dorpshuis “De Pan” te Vries

Overzicht programma IVN Eelde/Paterswolde voorjaar/zomer 2012

Dinsdag 20 maart: Algemene ledenvergadering

Ons Dorpshuis Bähler Boermalaan 4 te Paterswolde

Aanvang 20.00 uur

Dinsdag 10 april: Lezing over biodiversiteit.

Buurthuis West End, Kooiweg 13A in Eelde

Aanvang: 20.00 uur

Zaterdag 14 april: Plantenruilbeurs
aan de Esweg 23 in Eelde Aanvang 10.00 uur.

Zaterdag 14 april: Districtsdag IVN Zuidlaren

Zondag 22 april: Excursie wilde bijen met Anne Jan Loonstra
Vertrek 11 uur vanaf de parkeerplaats van Lemferdinge.

Zaterdag 12 mei: Vogelexcursie in Vosbergen
Start om **7.30 uur** vanaf Parkeerplaats Vosbergerlaan

Zondag 3 juni: Plantenexcursie per fiets
Vertrek om 9.15 uur vanaf de kerk in Eelde

Zaterdag 9 juni: Eelder Jaarmarkt

Dinsdag 19 juni: Avondwandeling in Friesche Veen
Vertrek 19.00 uur Koetshuis van Natuurmonumenten.

Zaterdag 7 juli: Wandeling Ter Apelerbossen
Vertrek per auto om **9 uur** vanaf Kampje te Eelde

Dinsdag 10 juli: Excursie natuurbouwproject van Popko van der Molen
Aanvang 19.00 uur Opgave bij Tineke van den Berg

Zondag 9 september: Open middag IVN Vlinderkampje

Dinsdag 25 september: Lezing over spinnen door Ben Prins
Buurthuis West End, Kooiweg 13A in Eelde
Aanvang: 20.00 uur.

Zaterdag 3 november: Nationale natuurwerkdag

Programma IVN Eelde/Paterswolde voorjaar/zomer 2012

Dinsdag 20 maart Algemene ledenvergadering

Na afloop van het officiële deel van de vergadering houdt Sieds Rienks een lezing over vogels in de Brenne, de streek van de “duizend meren” in Midden Frankrijk. Dit gebied is zeer dun bevolkt en een waar dorado voor met name de reigerachtigen.

Veel soorten die bekend zijn van veel zuidelijker streken bereiken hier hun noordgrens, maar ook “onze” soorten zijn hier ruimschoots aanwezig.

Tot nu toe is Sieds hier drie keer geweest: tweemaal in het voorjaar en vorig jaar in eind augustus.

Het is de bedoeling dat hij u aan de hand van zijn eigen foto's een indruk zal geven van dit prachtige gebied. De nadruk zal liggen op vogels, maar ook andere aspecten komen aan de orde.

Verder is hij ook in gebieden geweest waar men enkele soorten gieren opnieuw heeft geïntroduceerd. Mocht de tijd het toelaten, dan zal hij ook hierover aan de hand van een aantal foto's wat vertellen.

Locatie: Ons Dorpshuis, Bähler Boermalaan 4, Paterswolde.

Aanvang: 20.00 uur

Koereigers

foto: Sieds Rienks

Dinsdag 10 april

Lezing over biodiversiteit: wat is natuur nog in dit land?

Theo Elzenga, hoogleraar in de plantenfysiologie aan de RUG, houdt zich in zijn vrije tijd ook bezig met bijen. Hij is secretaris van de Imkervereniging Haren-Paterswolde. 2010 was het internationaal Jaar van de biodiversiteit. Zoiets te benoemen betekent altijd dat er wat aan de hand is met vermeld thema. En dat is met biodiversiteit niet anders. De verscheidenheid aan natuur neemt af. Dat heeft verschillende oorzaken: o.a. achteruitgang van landschapstypen en – kwaliteit veelal door menselijk ingrijpen.

Spreker zal ingaan op planten, insecten en uiteraard ook op de honingbij als gecultiveerde soort. En wat staat ons te wachten aan natuur bij de gemiddelde verhoging van de temperatuur?

Buurthuis West End, Kooiweg 13A in Eelde

Aanvang: 20.00 uur

Zaterdag 14 april Plantenruilbeurs

Evenals voorgaande jaren wordt de beurs weer gehouden in de tuin van Jopy Kardol aan de Esweg nummer 23 in Eelde. Deze beurs is een mooie gelegenheid om planten voor uw sier- of groentetuin te scoren.

Mocht u zelf geen planten kunnen inbrengen, dan is dat geen bezwaar want ieder jaar blijkt dat er na afloop van de beurs altijd nog exemplaren over zijn die kunnen worden meegenomen.

U kunt op deze beurs niet alleen gratis plantjes krijgen, maar u kunt ook genieten van de gratis koffie, de mooie tuin en van de verhalen van andere plantenliefhebbers.

De beurs begint om 10.00 uur en sluit om 12.30 uur.

Zaterdag 14 april Districtsdag IVN Zuidlaren

Het ochtendprogramma van de districtsdag (vanaf 10.00 uur) in Brinkhotel te Zuidlaren is vooral bedoeld voor de besturen van de afdelingen, maar ook niet-bestuursleden zijn welkom. Er is een lunch

van 12.00- 13.00 uur.

Het middagprogramma (vanaf 13.00 uur) betreft Natuur in en om Zuidlaren. Er valt te kiezen uit drie mogelijkheden. De dag eindigt met een hapje en een drankje.

Leden van onze afdeling die de dag in haar geheel of alleen de middag willen meemaken kunnen zich opgeven bij Leo Stockmann, voorzitter IVN afd. Eelde-Paterswolde.

Zondag 22 april Excursie wilde bijen met Anne Jan Loonstra

Het voorjaar is een goede gelegenheid wilde bijen te zien. Dankzij bloeiende wilgen en paardenbloemen zijn op warme plekken misschien wel twintig soorten te ontdekken. De lezing in februari door wilde bijen kenner Anne Jan Loonstra heeft velen nieuwsgierig gemaakt. Waar zijn de wilde bijen en krijgen we een pluimvoetbij en een tronkenbij te zien?

Zondag 22 april brengt Anne Jan ons langs het zandpad naar De Duinen en het IVN vlinderkampje. Bij het insectenhotel zal zeker een aantal soorten waar te nemen zijn, zoals de rosse metselbij. De tocht voert verder langs zonnige bosranden en warme houtwallen in de Vosbergen. Duur ongeveer 2 uur.

Vertrek om 11 uur vanaf de parkeerplaats van Lemferdinge.

Aanmelding noodzakelijk bij Tineke van den Berg, tel: 3094337; of van.den.berg@home.nl

Zaterdag 12 mei Vogelexcursie in Vosbergen

Verscheidenheid aan bosopstanden (loof- en naaldbos van diverse leeftijden), de aanwezigheid van vijvers, graslandjes en lanen maakt dit landgoed geschikt voor een groot aantal vogelsoorten. De maand mei is een goede zangmaand. Niet alleen laten de standvogels zich horen, ook de vogels die elders overwinteren zijn weer terug en dat laten ze graag weten.

Leden van de IVN- Vogelwerkgroep zullen u vertellen over gedrag en geluiden van de diverse vogelsoorten.

Neem de verrekijker mee en houdt er rekening mee dat het op het vroege tijdstip nog vrij fris kan zijn.

Start om **7.30 uur** vanaf Parkeerplaats Vosbergerlaan (Begraafplaats)
Leiding: Leo Stockmann

Zondag 3 juni

Plantenexcursie

We gaan deze keer op de fiets (als het weer het toelaat) de Onlanden in om kennis te maken met de oude reservaatjes en de nieuw ingerichte natuur rond de Noorder- en de Zuiderdijk. Hier liggen bloemrijke schraallanden, trilveentjes, soortenrijke sloot- en verlandingsvegetaties en nieuw gegraven petgaten. Moerasplanten, waterplanten en grassen en zeggensoorten staan centraal tijdens deze excursie.

Vertrek om 9.15 uur vanaf de kerk in Eelde. De excursie duurt tot omstreeks 13.00 uur, dus broodje en eventueel drinken meenemen. Het gebied kan zeer nat zijn, dus laarzen aanbevelen.

Leiding: Roel Douwes

Zaterdag 9 juni

Eelder Jaarmarkt

Bijna traditiegetrouw is het IVN met een stand aanwezig. Dat zal ook dit jaar weer zo zijn. Extra is deze keer, omdat we als IVN-afdeling 65 jaar bestaan, een grote tent waar kinderen allerlei natuuractiviteiten kunnen doen. Toon als lid of donateur uw belangstelling en neem ook een kijkje bij stand en tent!

Dinsdag 19 juni

Avondwandeling in Friesche Veen

Een kenner van dit gebied is vanavond uw gids. En deze kenner is de heer Wessel Visser, die de ontwikkelingen in dit gebied van jongs af aan heeft gevolgd. Hij is woont namelijk al jaren in de buurt van het Friesche Veen en hij is daar ook geboren.

Na zijn pensionering is hij werkzaam als vrijwilliger bij Natuurmonumenten in ons dorp.

De heer Visser weet niet alleen veel over natuurontwikkeling, maar hij is ook goed op de hoogte met de geschiedenis van dit gebied.

Tijdens deze excursie zullen diverse oude veldnamen in dit gebied dan ook stellig aan de orde komen.

De excursie begint om 19.00 uur bij het Koetshuis van Natuurmonumenten in Paterswolde.

Zaterdag 7 juli

Wandeling Ter Apelerbossen

We beginnen de wandeling bij het enig overgebleven middeleeuwse plattelandsklooster van Noordwest Europa. Daaromheen bossen van zeer verschillend karakter, afgewisseld door (natuur)weiden en akkers. De wandeling van ca. 7 km voert u door eeuwenoude natuurlijk ogende eikenbossen, door naaldbos dat ruim een eeuw geleden is aangeplant voor de houtproductie en door veel jonger loofbos. Ook zijn er monumentale beukenlanen. En er is in 2000 een slingerende bosbeek gegraven. Een wandeling met veel verscheidenheid aan landschap en natuur. Een bijzonder stukje Groningen.

Vertrek per auto **om 9 uur** vanaf Kampje te Eelde, meerijkosten € 5,-
Neem wat te eten en te drinken mee.

Aanmelding bij Leo Stockmann, Ynze de Boer

Leiding: Leo Stockmann

Dinsdag 10 juli

Excursie natuurbouwproject van Popko van der Molen

Er huizen al jaren (ongevaarlijke) Russische rattenslangen, die onze winters goed blijken te doorstaan. Maar ook inheemse ringslangen bevolken het terrein van bioloog en ecooloog Popko van der Molen in Eelde. Het gebied is ongeveer 1,5 ha groot en ligt ten noorden van het luchthaventerrein. De inrichting is zodanig dat er verschillende milieus zijn, hoog en droog, laag en nat. Het betekent dat dit natuurbouwproject een rijke variatie aan flora en fauna biedt, zoals diverse orchideeënsoorten, ratelaar, veenpluis, levendbarende hagedis, wezel, steenmarter, kerkuil etc.

Het is zeer de moeite waard dit bijzondere terrein te bezoeken en van Popko te horen hoe het tot stand is gekomen.

We beginnen om 19.00 uur, duur 2 à 2,5 uur.

Aanmelding bij Tineke van den Berg, 050-3094337 of
van.den.berg@home.nl

Zondag 9 september

Open middag IVN

Het IVN vlinderkampje “De Duinen” is een uitstekende locatie om onze IVN afdeling te presenteren. Ook dit jaar zetten we de traditie voort.

In september is het vijf jaar geleden dat de startbijeenkomst voor het vlinderkampje plaatsvond. Aanleiding om aan de open middag een speciale inhoud te geven!?

Zie Dorpsklanken, de Oostermoer en onze IVN website voor verdere gegevens.

Dinsdag 25 september

Lezing over spinnen

Spinachtigen zijn wezens met acht poten en met zes tot acht ‘gewone’ ogen. Tot deze groep behoren de echte spinnen, de hooiwagens, de schorpioenen en ook de teken. Veel mensen moeten niets van spinnen hebben, zeker niet in huis. Vreemd, want spinnen doen eigenlijk niets. Wel eens aangevallen door een spin? Spinnen zijn ontzettend nuttig omdat ze het aantal insecten goed in bedwang houden.

Ben Prins neemt ook allerlei soorten spinnen mee (ze zitten in bakjes). Er is tijd die goed te bekijken en om er vragen over te stellen. Wilt u een eigen spin op naam laten brengen, neem die dan gerust mee (in een bakje).

Bang of niet bang voor spinnen: komt allen naar de lezing over de boeiende wereld van de spinnen.

Locatie: Buurthuis West End, Kooiweg 13A in Eelde

Aanvang: 20.00 uur.

Zaterdag 3 november

Nationale natuurwerkdag

Evenals voorgaande jaren wordt deze dag gehouden in het Ydersveen, een prachtig natuurgebiedje dat grenst aan het vliegveld. Het is ieder jaar weer een bijzonder prettige ervaring om met een aantal natuurliefhebbers actief bezig te zijn met het behoud van de natuur.

Er is veel werk te doen. Er moeten bomen worden gekapt, paden vrij gemaakt en opslag worden verwijderd. Dus de handen moeten uit de

mouwen. Als de natuur u lief is dan maak dan gebruik van deze prachtige mogelijkheid om aan actieve natuurbescherming te doen. De activiteiten beginnen om 9.00 uur en eindigen ca 13.00 uur. Er wordt gezorgd voor koffie en na afloop wacht u een heerlijke kop erwtensoep.

De werkplek is gemakkelijk te vinden. U slaat op de Legroweg ongeveer 100 meter ten noorden van de rotonde de weg naar Yde in. Daarna slaat u rechts af een zandpad in en daar ziet u de vlag van de Natuurwerkdag.

Informatie bij Ynze de Boer, tel. 050-3091875

Super – IVN – jeugdnatuurclub (9 -12 jaar)

Op deze club zitten 12 jongeren.

Een keer per maand op zaterdagochtend komen ze bij elkaar onder wisselende leiding van Gerda, Greet, Dineke, Agaath, Nanny en Aafke.

We proberen een afwisselend programma te bieden. We hebben gevaren op het Friescheveen, enge beesten gevoeld in de Hortus, gewerkt in het Ydersveen tijdens de natuurwerkdag, erover nagedacht hoe dieren zich warm houden in de winter, de voedselkringloop bestudeerd en hoe dieren wonen.

De meeste activiteiten vinden plaats vanuit “Ons Honk”; dit is een superfijn optrekje in de Vosbergen bij het muziekmuseum. Ook in 2012 hebben we leuke activiteiten op het programma:

10 maart: Kunst uit/in de natuur

14 april (i.p.v. 7 april): Stenen

12 mei: Slangen

9 juni: Bijen

Wil je graag meedoen bij deze club geef je dan op bij Gerda Dijkstra: dijkstrasomers@planet.nl

Eendenkooi Glimmen

Heeft u wel eens de eendenkooi in Glimmen bezocht? Misschien is zelfs de kans groot dat u niet eens weet dat er in Glimmen een eendenkooi is. Niet verwonderlijk, want wat er nog van over was viel al jarenlang nauwelijks meer als zodanig op. Het restant is gelegen aan de noordzijde van het Quintusbos (Glimmerbos), ingeklemd tussen De Laan en de Oosterbroekweg. De vlakbij gelegen Kooiweg herinnert nog aan de kooi van destijds. De kooi dateert van het begin van de zeventiende eeuw. Het landschap was toen totaal anders dan nu. De kooi was gelegen in de weidse, natte hooilanden in het beekdal van de Drentsche Aa, dat 's winters onder water stond en daardoor nauwelijks toegankelijk was. Een ideaal gebied voor eenden dus. Over de geschiedenis van de kooi en de omgeving is onlangs een aardig boekje verschenen, getiteld *Eenden en eiken, toekomst voor de eendenkooi van Glimmen*. (ISBN 978-90-817597-0-0). Toekomst voor een weer werkende kooi is er niet, de omgeving is veel te droog geworden en te druk. Maar inmiddels hersteld zijn de omringende aarden wal en de vangpijpen. In het midden zijn de eiken op de rabatten grotendeels blijven staan (natuurlijk zijn die eiken niet van de oorspronkelijke kooi). Op de wal is struikbeplanting aangebracht. Zo blijft toch een stukje historie zichtbaar. Ga eens kijken zou ik zeggen.

Leo Stockmann

Redding blauwe knoop

Plotseling (en bij toeval) dook het bericht op dat de zanddijk achter het Bakkersbosje opgehoogd zou worden omdat de gasleiding die daar ligt onvoldoende “dekking” had. Natuurmonumenten, IVN en de gemeentelijke beleidsambtenaar natuur- en landschap weten dat er een belangrijke plantensoort van de Rode Lijst in de berm staat: de blauwe knoop. Die planten zullen toch niet bedolven gaan worden??? Aanleiding om direct ter plekke te kijken. Vanuit de verte zagen we de machines al rijden, bezig om 500 ton grond uit Leeuwarden op de weg te deponeren. Gelukkig waren de blauwe knoop plekken nog niet bereikt. De vriendelijke Friezen op de machines werden meteen op de hoogte gebracht.

Frequent onderling overleg met de gemeente en met Jacob de Bruin van Natuurmonumenten leidden ertoe dat we de bermen met de blauwe knoop met lint konden afzetten, zodat op die plekken geen grond werd gestort. Na de werkzaamheden is overal elders een bloemrijk mengsel gezaaid.

We waren er gelukkig op tijd bij. Er bleek over de werkzaamheden door Gasunie/gemeente (afdeling wegen) naar Natuurmonumenten en IVN niet gecommuniceerd te zijn. Nu maar afwachten of de blauwe knoop het gered heeft, hopelijk kunnen we blijven genieten van een bloemrijke berm.

In elk geval weten al die Friese werkers nu wat een blauwe knoop is.

Roelien Douma, Ynze de Boer en Tineke van den Berg

Met lint aangegeven groeiplekken van de blauwe knoop

foto Ynze de Boer

Ophogen van de berm

foto Tineke v/d Berg

Roeken Hooiweg worden geacht te verhuizen

Buurtbewoners klaagden bij de gemeente over de overlast van roeken. Het doordringende geroep en het geschijt werd ze te bar. Het ging om 40-50 paar roeken die in het voorjaar van 2011 binnen 14 dagen 50 nesten bouwden, zie foto in Groen najaar 2011. De gemeente bleek gevoelig voor de klachten en riep de hulp in van een kenner van gedrag van roeken, dr. Diederik van Liere. Hij rapporteerde zijn bevindingen van onze dorps roeken en schreef ook een plan van aanpak.

Hij stelde voor de Hooiweg-nesten uit de bomen te halen en de boomkruinen ongeschikt te maken voor hervestiging. De weggehaalde nesten zijn op twee andere locaties aan de westrand van Eelde-Paterswolde in eik, els en berk aangebracht. Het weghalen en plaatsen van de nesten gebeurde in december door boomverzorgingsbedrijf Quercus.

Op een door de gemeente georganiseerde voorlichtingsavond in het Oude gemeentehuis (Herberg) te Eelde op 26 januari jl. gaf Van Liere een lezing over roekengedrag en over verplaatsingsacties in andere dorpen (soms lukt het). De gemeente wist een tiental

buurtbewoners te ronselen die met acties moeten proberen roeken weg te jagen als ze zich toch weer aan de Hooiweg willen vestigen. En nu maar hopen dat de roeken doen wat de gemeente voor ogen staat.

Leo Stockmann

Plaatsing van nesten op locatie
Mandelandenweg
foto Diederik van Liere

Snertwandeling van 28 december

De snertwandeling is een traditioneel gebeuren. De belangstelling is elk jaar goed, dus blijven we die organiseren. We bewandelden deze keer het landgoed Mensinge met zijn bossen, lanen, heideveld, wijk en ven. En we liepen door het dal van de ‘natuurlijke’ loop van het Lieversche diep en namen daar ook een tip van het Lieverderbosch mee. We waren met 22 personen. Ging de snertwandeling vorig jaar door een volledig wit besneeuwd landschap, daarvan was nu geen sprake. Maar het landschap waarin we liepen is Drenthe in een notendop volgens een beschrijving van Staatsbosbeheer. Na de wandeling gingen we naar Café ’t Hart van Lieveren in, inderdaad, het hart van Lieveren. Daar genoten we van een glas Glühwein en een bord (of twee) stevige en lekkere snert.

En zo was ook deze snertwandeling weer een succes.

Leo Stockmann

Deelnemers op stuw in Liefversche Diep foto Ynze de Boer

Winters tochtje in de Onnerpolder en het Hunzedal 6 februari

Een koude, heldere winterdag. Hoewel ik niet de illusie had veel vogels te zullen zien, leek het me toch leuk om er even op uit te trekken. In de Onnerpolder in de berm van het brede pad (Zuiderhooijdijk) naar het Onnergemaal zat een Buizerd die zich moeiteloos vanuit de auto liet fotograferen. Na de apparatuur op het gemaal te hebben geïnstalleerd, kon het waarnemen beginnen. Deze plek is één van mijn favoriete uitkijkpunten; je kunt er 360° rond kijken; richting noord kijk je tegen de Harense wildernis aan met op de achtergrond het silhouet van de stad. In het oosten liggen de ruige Westerbroekse madepolder en de Kropswolderbuitenpolder (Groningers geven hun polders soms van die bijzondere namen). In het zuiden kijk je over de Oostpolder richting Meerwijck en het Zuidlaardermeer en tenslotte strekt zich in het westen de Onnerpolder uit. Al naar gelang het jaargetijde zijn er altijd wel leuke vogelsoorten te zien. Bijna altijd Grote zilverreigers, allerlei

roofvogelsoorten, zwanen, ganzen, eenden maar ook diverse steltlopers. Ook bijzondere vogelsoorten als Klapetek en IJsvogel laten zich soms zien. Vandaag was het stil. Op een langs vliegende Slechtvalk en een weinig actieve Ruigpootbuiser na, was er verder geen vogel te zien. Alles lag onder sneeuw en ijs; geen wak in de naastgelegen Westerbroeksemaderpolder lag meer open. Met het verdwijnen van al die eenden en ganzen die daar normaal in verblijven, waren ook de Zeearenden verdwenen die hier zo'n anderhalve maand hebben gebivakkeerd.

Rijdend naar het zuiden sloeg ik verderop in de Groeve rechtsaf het Hunzedal in (voor kenners van die omgeving: via "de Dijk"). Hier lag beduidend minder sneeuw en de aantallen vogels bleken reuze mee te vallen. Er waren nog veel ganzen aanwezig in allerlei soorten wat eveneens gold voor de roofvogels; ik kreeg warempel weer een Ruigpootbuiser in de kijker.

Na een paar honderd meter zag ik deze Blauwe reiger wat zieligjes op een dam zitten, roerloos en ogenschijnlijk helemaal in zichzelf gekeerd. Schijn bedriegt zoals zo vaak. Plotseling ging zijn hals omhoog en kwam hij ook verder in actie. Tot een climax kwam het niet, toch een aardig tafereel om even vast te leggen.

Het Hunzedal is vermaard om zijn Toendra-rietganzen, die 's winters soms bij duizenden tegelijk op de kale maisakkers fourageren. Zoveel waren het vandaag niet, maar toch zag ik behoorlijke aantallen van deze leuke ganzen met hun donkere kop en hals en oranje poten. Hetzelfde gold voor de Kolganzen en Brandganzen die vooral op de graslanden verbleven. Ook Grauwe ganzen waren present. In de luwte van een slootwal stonden een paar reeën lekker in de zon. Zo is op zo'n wintermiddag nog heel wat te zien.

Sieds Rienks

Winter

Het verloop van een winter kan niemand voorspellen. Noch een wetenschapper, noch de Enkhuizer almanak. Achteraf kun je wel zeggen hoe die was. Dat kon Willeke Alberti al in 1964. De winter was lang (zonder jouw liefde) en koud (zonder jouw lach). En zo weten wij nu ook dat de winter 2011/2012 tot ver in januari 'warm' was met in december en januari meldingen van bloeiend speenkruid en bloeiende sneeuwkllokjes en narcissen. En dat het een periode heel erg nat was, zo nat zelfs dat dijken van kanalen en beken begin januari doorgestoken moesten worden om waterbergingsgebieden (o.a. De Onlanden) vol te laten lopen teneinde overstromingen op niet gewenste locaties te voorkomen. (zie foto's Tineke van den Berg). En opeens knetterende vorst vanaf eind januari en in de eerste twee weken van februari, met ook nog een dag sneeuw op 3 februari. IJsbanen, vaarten en meren vrozen dicht, er kon overal in het land geschaatst worden. Op 12 februari 's middags zette de dooi in, het ijs werd snel bedekt met een laag water. De velden waren door de vrieskou grotendeels bruin van kleur geworden.

Maar de spechten roffelen, de bosuil roept en de koolmezen zingen hun liedje. Het wordt zeker weer voorjaar.

Leo Stockmann, 12 februari 2012

Onze voorzitter schaatsend op het Leekstermeer op 12 februari

Hoog water begin januari 2012

Doorgestoken dijk bij brug Verlengde Boterdijk

Nieuw fietspad Verlengde Boterdijk

foto's Tineke v/d Berg

Floriade

Van april tot oktober wordt dit jaar de Floriade, de wereld tuinbouwtentoonstelling, gehouden in Venlo. Het landelijk IVN presenteert zich hier met een natuurbelevingswereld met een oppervlakte van 1000 vierkante meter. Deze deelname heeft ten doel om de naamsbekendheid te vergroten en om leden te werven. Het bestuur heeft het plan om deze tentoonstelling te gaan bezoeken. Wellicht bestaat er bij onze leden ook belangstelling om mee te gaan. Mocht dat inderdaad het geval zijn, maak dat dan even kenbaar bij mij. We bekijken dan of we een gezamenlijke excursie kunnen organiseren.

Leo Stockmann tel. 050-3095304 glstockmann@hotmail.com

IVN Eelde-Paterswolde bestaat 65 jaar

IVN Eelde-Paterswolde bestaat 65 jaar

Het bestuur wil daar bijzondere aandacht aan besteden met:

- filmvoorstelling over de Drentsche Aa (Henk Bos en Jeanette Veenhoven) (najaar)
- natuuractiviteiten voor kinderen tijdens de jaarmarkt in juni
- open dag vlinderkampje De Duinen in september

U kunt als bijzonder cadeautje voor onze afdeling een nieuw lid of donateur zien te werven! Nodig ze uit voor een van onze activiteiten

Beste natuurmensen,

Sinds 1947 doet IVN Eelde-Paterswolde al aan natuurbescherming en draagt zo haar steentje bij aan een duurzame samenleving. Dit jaar bestaat IVN Eelde-Paterswolde dus 65 jaar!

Ter gelegenheid van dit heuglijke feit organiseren wij enkele bijzondere activiteiten.

U leest daarover in dit Groentje en uiteraard zullen we ook via de media aandacht gaan vragen.

Die bijzondere activiteiten kosten geld. Naast de eigen middelen zou het bestuur het op prijs stellen ook mede uit donaties de onkosten te kunnen dekken.

Mogen wij ook op u rekenen?

Middels de bijgevoegde acceptgirokaart voor de jaarlijkse contributie of donatie kunt u ons dit kenbaar maken.

Onze welgemeende dank en graag tot ziens bij een van de activiteiten.

Namens het bestuur IVN Eelde-Paterswolde

Willem Zandt (penningmeester) en Leo Stockmann (voorzitter)

De zitting van de Raad van State over ontheffing Flora- en faunawet

Op 30 januari 2012 heeft de Raad van State de bezwaren behandeld die het IVN heeft gemaakt tegen de ontheffing Flora- en faunawet ten behoeve van de baanverlenging van het vliegveld Eelde (GAE). Zoals bekend verdwijnen er leefgebied en een belangrijke vliegroute van vleermuizen als de baan verlengd wordt. Verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes van de vleermuizen zijn beschermd onder de Europese Habitatrictlijn.

Die eist dat er ‘dwingende redenen van groot openbaar belang’ gemoeid zijn met de uitvoering van een project, voordat een ontheffing mag worden verleend.

Als die ‘dwingende redenen’ zijn aangetoond, en als er ook geen alternatieve oplossingen voor het probleem bestaan, dan moet er voor compensatie gezorgd worden.

Bestaan er wel dwingende redenen?

We hebben betoogd dat de minister heeft nagelaten een ‘eigenstandig’ onderzoek te doen naar de ‘dwingendheid’ van de uitbreiding van het vliegveld. De minister baseerde zich op een eerdere uitspraak waarin de Raad van State de politiek de vrijheid liet om de economie van het noorden te verbeteren zoals hun goeddunkt, en dat verbetering van de economie van het Noorden een ‘zwaarwegend openbaar belang’ is. Volgens ons is ‘zwaarwegend’ duidelijk minder zwaar dan ‘dwingende redenen van groot openbaar belang’.

In de ‘Richtsnoeren voor de toepassing van art. 6.4 van de Habitatrictlijn’ staat, dat als ‘dwingende redenen’ kunnen worden aangevoerd: “alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijke gunstige effecten”.

Wij hebben gesteld dat toename van luchtverkeer negatieve gevolgen heeft voor het klimaat, en dat terugdringing van klimaatverandering noodzakelijk is voor “de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid en voor het milieu”, en dus een dwingende reden van groot openbaar belang vormt, juist tegen uitbreiding van het luchtverkeer.

We hebben met diens toestemming het werk van de Maastrichtse

jurist Roger Cox (www.revolutiemetrecht.nl) gebruikt voor de juridische redenering.

Tot dusverre heeft de Raad van State zich nog niet inhoudelijk over ‘dwingende redenen van groot openbaar belang’ uitgesproken.

Biedt de ontheffing voldoende bescherming voor vleermuizen?

GAE stelde met steun van hun adviesbureau DHV dat er op dit moment een functionerende vleermuisvliegroute zou bestaan tussen Eelde, Bunne, Yde langs de ruilverkavelingsweg ‘Paasveen’. Wij constateerden dat dit niet juist is omdat tussen de bestaande houtsingels bij het Paasveen een aantal leemten zijn die vleermuizen met hun echolocatie niet kunnen overbruggen. Voor deze leemten hebben we beplantingsplannen getekend.

Ook twee houtwallen moeten nog van onderbeplanting worden voorzien, voordat ze een bruikbare vliegroute gaan vormen. Voor het langste ontbrekende deel heeft GAE het IVN plan door DHV laten uitwerken en grond gekocht. Het resterende deel is nog niet uitgewerkt.

De uitspraak wordt verwacht na zes weken, dus op 14 maart.

Wietske ter Veld

Vrijwilligers in beeld-3

Tineke van den Bergen en Wietske Jonker

Als twee dames het verdienen om ook in het zonnetje gezet te worden in deze rubriek, dan zijn het Tineke en Wietske wel. Een heel groot deel van hun leven komen zij al op voor het belang van landschap, natuur en milieu. Via de politiek, Wietske (PvdA) en Tineke (D 66), en heel veel via het IVN. Bestuurswerk, organisatie en geven van cursussen, het organiseren van lezingen en excursies, inzet op natuurwerkdagen enz. Gezamenlijk strijden ze ook al vele jaren voor de realisatie van een nieuwe vleermuisroute langs het baanverlengingsgedeelte van het vliegveld. Tineke heeft daar een mooie inrichtingsschets voor ontworpen. Wietske is door de jaren heen een expert geworden op het gebied van procedures omtrent de baanverlenging. Kwesties weet ze ook prachtig in prenten uit te drukken. Tineke en Wietske: ideale IVN'ers.

Leo Stockmann

Tineke en Wietske met vleermuis bij het toekomstige “overvliegbosje” aan de Eekhoornsche loop.

Onze werkgroepen bestaan uit de volgende medewerkers:

- Vogels:** P.Feenstra, M Hols, J.Kadijk, B.van Manen, J. Meeder, J.Nienhuis-Poel, A.J. Pot-Ellen, S.Rienks, L Stockmann, T Westerhoff, W. Zandt, A.van der Zijpp, A. Smeenge, N. Smeenge, J.Bokma, J Nienhuis, A.H.v.d.Meulen
Afdeling Vries: H. Eggenhuizen, J. Fekkes, K. Bouwer, M. van Nieff, B. Visch.
- Planten:** T.v.d.Berg, Y.de Boer, F. Nijdam, L.Bierdrager, J.Eilander, L.Odding, R.Douma, L. Stockmann, J. v.d. Werff, W. Kramer, F. Wilkens.
- Publiciteit:** T.v.d. Berg, L. Stockmann, Y. de Boer
- Brom:** A. AB, E. de Boer, Y. de Boer, T.v.d. Berg, W. Kramer, W. Jonker-ter Veld.
- Jeugd:** A. AB, T. v.d. Berg, J. Eilander, F. Nijdam, G. Rietema, G. Geertman, M.de Boer, A.J. Pot-Ellen, G. Dijkstra. N. Smeenge. D. Buist. P. Feenstra, J. van der Werff.
- Natuurlijke Historie:** Combinatie Ol Eel/IVN
J. Eilander, Y. de Boer, F. Nijdam, A.Trox, G.Rietema, J. Arends, H. Heikens, C. Schaafsma, J.K. Westerhof.
- Vlinderkampje:** T.v.d. Berg, R. Douma, A. Zoon, M.de Goeij, M.Wilkens, F. Nijdam, B. v.d. Velde, Y. de Boer, J. v.d. Werff, W. Hoekema, L. Bierdrager, J. Steyvers, W. Kramer, J. Eilander, L.Odding.
- Vormgeving Groen:** Gerbrig Rietema: rietema@planet.nl
- Redactie Groen:** Leo Stockmann, Ynze de Boer
- Distributie Groen:** Lideke Jorritsma
- Advertenties:** Jan van der Werff
- Site:** <http://www.ivn.nl/eeldepaterswolde>
- Websitebeheer:** Henk von Eije, Jurjen Bokma, Mark Vos en Aafke Pot-Ellen.